כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת במדבר ■ כ"ח אייר ה'תשע"ג ■ בו שוחרר הכותל המערבי ואוחדה ירושלים ■ 08.05.2013 ■ גליון מס' 222

תפוצה לכל קהילות ישראל

"אם המה ייסגרו ח"ו על מסגר..."

/ הראי"ה קוק זצוק"ל

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

אחינו היקרים יושבי עיר קדשנו ותפארתנו ירושלים עה"ק תובב"א

אחים יקרים ונאמנים. נשמתה של עיר עז לנו, מקדש מלך ועיר מלוכה לנו לנצח, מכון בית חיינו, עומדת כעת נוכח סכנה גלויה. החינוך הכשר היסודי, החינוך של תלמוד תורה דתשב"ר, זה החינוך אשר נתן ואשר יתן לנו לעד את הנשמות הישראליות היסודיות, הכשרות והטהורות, אשר מהן נבנה ויבנה בית ישראל לנצח, זה החינוך של הקדושה והטהרה, החינוך של האמונה הטהורה והקדושה, מעוזה וחסנה של היהדות, החינוך שעליו ורק עליו גזרו חז"ל הקדושים אומר, שכל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה, זה החינוך עומד הוא בעירנו הקדושה, פינת יקרת הקודש, ומעוז המקדש, לנו ולכל ישראל, בסכנה של הרס ושל כליון חס ושלום.

יודעים אתה רבותי כולכם, כי עד הזמן האחרון נתקיים אמנם במצוקה רבה כל החינוך הקדוש והכשר הזה בעירנו הקדושה, על ידי הנדבות שבאו מאחינו שבגולה, אמנם בזמן האחרון מפני המשבר שעבר ועובר על רוב הארצות שאחינו נפוצים שם, ומפני הד הקול המפוצץ ואומר, שארצנו הקדושה הולכת ומצלחת ברוך השם במעמדה האיקונומי, שני אלה יחד גרמו להפסקה של הנדבות. ואנחנו, שלא היינו מוכנים לכך, נשארנו בלא מעמד ובלא שום יסוד של קיום כל דהו, על יסוד חיינו הרוחניים האמיתיים, על יסוד עמדת היהדות הנאמנה לדורות עולם.

יכולים אנחנו לצייר את כובד האסון את עומק החרפה. את חרדת חילול שם שמים, שם התורה, שם ישראל ושם ארץ ישראל, שחלילה עלול הוא לצאת מהמאורע הנורא הזה, אם חס ושלום יהפך למציאות מעשית. זאת אומרת אם חלילה בתי התלמוד תורה שלנו, הבתים הקדושים, מעייני הישועה לנשמות ילדינו, לנשמת דור העתיד, אם המה יסגרו חס ושלום על מסגר, ויכחדו מהארץ בעיר משגבנו ומעוז תורתינו הקדושה בתוככי ירושלים.

ועל כן הנני מאמין באמונה שלימה שדברינו האמורים מתוך עמקי נפשינו, מתוך השבר של נשמתינו הפצועה מחרדת המצב הנורא הזה, אלא הדברים יכנסו לתוך לבבכם הטהור, ותאשרו כולכם כאחד ותקיימו את הדברים אשר אנחנו כולנו העומדים על דגל תוה"ק, הדואגים לקיום הדת והיהדות בקרב עמנו בכלל ובקרב אישון עינינו ועיני כל ישראל, בקרב עיר קדשינו ירושלים עה"ק תובב"א, הננו בזה מיסדים ומכוננים בתור חוקה קדושה, עליכם אחינו היקרים והאהובים.

החלצו כולכם בימים הקדושים הללו הבאים לקראתינו לשלום, בהתחדש השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה, עלינו ועל כל ישראל, ושמרו בכל לב על גחלת הקודש שלא תכבה חס ושלום. החזיקו את בתי הקדוש, היכלי הקדושה והאמונה בעיקר הקודש, את בתי התלמוד תורה שלנו, על ידי נתינות קבועות כל אחד לפי ערכו, וכל בתי הכנסיות ובתי המדרשות שלנו, גם הם ירימו תרומת קודש, אחוזים ידועים מהכנסותיהם, כדי להציל את יסוד חיינו, כדי להגן על עיר הקודש, על המעוז והמקדש, שלא יחרבו חס ושלום. התאזרו בכל עז והוסיפו אומץ. והנדיבים והאמידים בעת פתחו ידיכם בעין יפה ובלב מתנה לחזק את דגלינו דגל הקודש של החינוך הקדוש והטהור העומד למשגב לישראל, הוא החינוך המסורתי המקודש קודש קדשים, החינוך דתלמוד תורה דתשב"ר בעיר קדשינו.

והשי"ת יתן לכם עתרת שלום וברכה עד בלי די, ונזכה במהרה לראות בישע עמנו, בישע את משיחנו, בגאולה שלמה, במהרה בימינו אמן.

כנפשכם היקרה ונפש אחיכם נאמן עבודתכם סלה.

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

"להשיבה אל פסגתה המקורית"

אגדה קדומה מספרת: "משחרב הבית בראשונה נתקבצו כתות כתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידם...

המשך בעמ' 2

שו"ת קיץ

שאלה: האם אני צריך להפסיק את הטיפול בחולים כדי להתפלל? במידה ולא, האם עליי להשלים תפילה זו בזמן התפילה הבאה כתשלומין?...

המשך בעמ' 4

סיפור לשבת

הגנב הצדיק

אל הרבי המגיד הקדוש בא אחד מגדולי החסידים אשר היה מופלג גדול בתורה וחכם גדול באמת...

המשך בעמ' 2

שביבים

- ודשנו את המזבח
- מנהגי יום הולדת
- הבהרה

המשך בעמ' 4

"להשיבה אל פסגתה המקורית"

/ הרב יעקב הלוי פילבר

אגדה קדומה מספרת: "משחרב הבית בראשונה נתקבצו כתות כתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידם ועלו לגג ההיכל ואמרו לפניו: ריבונו של עולם, הואיל ולא זכינו להיות גזברין נאמנים יהיו מפתחות מסורות לך, וזרקום כלפי מעלה ויצתה כעין פיסת יד וקבלתן מהם" (תענית כט א). יחד עם מפתחות ההיכל שפרחו לשמים נסתלקה מהארץ עצמאות ישראל, ישראל גלה מארצו ורעיון הגאולה נגנז במרומים עד תהיה פקידה וישראל יחדש ימיו כקדם, כך היה במקדש ראשון למשך שבעים שנה וכך נשנה הדבר בחורבנו של הבית השני לגלות ממושכת של מאות שנים. לפני קרוב למאה שנה, עת החל העם היהודי לשוב לארצו, מתחבט העם היהודי בין גלות לגאולה והתקיים ויכוח בעולם היהודי איך תסתיים הגלות ואיך תחל הגאולה, כבר אז הרב אליהו גוטמאכר כותב שהיו רבים שטעו לחשוב שהיהודים בגלות יישבו בחברת השעשועים בביתם כל אחד כפי דרכו, "ופתאום יפתחו שערי רחמים ויעשו מופתים בשמים ובארץ", ובנסים ונפלאות תתגלה גאולת ישראל. ועל שלילת המחשבה הזו כותב גם הרב קלישר בספרו "דרישת ציון" (מאמר א): "גאולת ישראל אשר אנו חוכים לה, אל יחשוב החושב כי פתאום ירד ה' יתברך שמו משמים ארץ לאמור לעמו: צאו! או ישלח משיחו כרגע מן השמים לתקוע בשופר גדול על נידחי ישראל ויקבצם ירושלימה ויעשה להם חומת אש ומקדש א-ל ממרומים ירד כאשר הבטיח על ידי עבדיו הנביאים. לא כן הקורא המשכיל, ודאי יעודי הנביאים יתקיימו באחרית הימים ולא יפול ח"ו מדבריהם דבר ארצה, אך לא במנוסה נלך ולא בחפזון יום אחד, אלא מעט מעט תבוא גאולת ישראל". דומה שההשגחה העליונה מאז הכריעה בויכוח הזה וניהלה את גאולתם של ישראל בדרך הטבע, לא בחפזון אלא בהדרגה, ויותר מכך לא מן הקודש אל החול, מן האיכות אל הכמות אלא ההיפך מן החול אל הקודש, ומן הכמות אל האיכות.

על המהלך הזה של הגאולה כתב גם הראי"ה בספרו "אורות התשובה" (פי"ב יב): והוא מתאר שם את רעיון הגאולה שבהתגשמותה ירדה מגדולתה וטהרתה, וסיבת הירידה היא "מפני שבהתגשמותה בחיים טיפלו בה אנשים שאינם הגונים והחשיכו את יפעתה". אבל מוסיף שם הראי"ה: "הירידה הזאת איננה ירידת עולם, כי אי אפשר שהטוב הרוחני המחשבי יהפך לרע, כי אם ירידת שעה". והירידה הזמנית היא גם כן לצורך עליה, כי רעיון הגאולה במובנו העליון רק מעטים היו יכולים להתחבר אליו, ועכשיו שהורידוהו לקרקע הוא מקבץ סביבו אנשים רבים שגם אם הם קטנים באיכות, הרי הגודל כמותי כשהוא מצטרף לאיכות הוא מעטר אותה. כעת התהליך של גאולת ישראל מושלך ארצה, פריצים מבני עמנו מחללים את קדושתה, אבל בשלב מאוחר יותר - מבשר לנו הראי"ה - יתעוררו עדיני לב והם יפיחו רוח חיים בתנועת התחיה היהודית להשיבה אל פסגתה המקורית.

אנו מצויים היום, בקו התפר שבין התחיה הגשמית לתחיה הרוחנית, מצב המזכיר לנו את נבואת "חזון העצמות היבשות" של הנביא יחזקאל (פרק לז) המתאר את עצמות העם היהודי המתקבץ לגוף אחד: "וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה, ויקרם עליהם עור מלמעלה, ורוח אין בהם". אף אנו אודים עשנים, שארית הפליטה שנתקבצה מארבע כנפות הארץ, וגם בחלקים רבים של המתקבצים בימינו נתקיים הכתוב: "ורוח אין בהם". ואנו מאמינים שגם אצלנו כמו אצל העצמות היבשות יתקיים לבסוף הכתוב: "ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם, וידעתם כי אני ה'". כי כך היא גאולתם של ישראל, תחילה גאולת הגוף ורק אח"כ תבוא גאולת הרוח, ורמז לסדר הזה אנו יכולים למצוא בשתי המתנות שזכינו בהן בדורנו מידי ההשגחה העליונה, תחילה יום העצמאות, הבסיס לעצמאות הארצית המאפשרת לנו לקיים את מצוות ישוב הארץ כמו שניסח זאת הרמב"ן (בספר המצוות): "שלא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה", ואחריה זכינו ליום ירושלים, עיר הקודש והמקדש שחוברה לה ביום הזה יחדיו. ולא רק בגאולת הארץ אלא גם בגאולת ירושלים קודם החומר לרוח, כמו שאמרו בגמרא (תענית ה א): "אמר הקב"ה: לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה". ואת ירושלים של מטה תיאר לנו הנביא זכריה (ח ד,ה): "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ואיש משענתו בידו מרוב ימים, ורחובות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה".

סיפור לשבת

הגנב הצדיק

{מעשה שהיה אצל המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל}

אל הרבי המגיד הקדוש בא אחד מגדולי החסידים אשר היה מופלג גדול בתורה וחכם גדול באמת, והיה מדוכא בעניות וחכמתו לא עמדה לו. וקבל לפני הרבי הקדוש וביקש מרוח קדשו עצה באיזה אופן שיחיה את בני ביתו. השיב לו הרב המגיד: אני רואה שאין לך שום מזל להרוויח מה, בשום מסחר בעולם. רק מסחר אחד יש אשר בזה המסחר יש לך מזל נפלא להשיג עושר רב, ויותר לא דיבר הרב. אמר לו החסיד בקשתי מקדושתו הנעלה,

המשך בעמוד הבא...

שיגלה לי מהות המסחר. אמר לו הרבי: ומה יהיה כשאגלה, הרי אני יודע שאתה לא תרצה בשום אופן לעסוק במסחר זה. ואמר לו החסיד: מרוב דוחקי הגדול לא אמנע בודאי. אמר לו הרבי אגלה לך "המסחר". תדע כי יש לך מזל נפלא בענייני עסק הגבה. ועמד החסיד כמשתומם ואמר איך ארצה בעסק זה אשר הוא נגד רצון הבורא? אמר הרבי אני אמרתי לך אשר בודאי לא יהיה רצונך בעסק כזה, וכפל לו הרבי ואמר, אבל אני רואה שאין לך שום מזל ושום עסק לבד בעסק הגניבה שבו מזלך נעלה הפלא ופלא. והלך החסיד לביתו בפחי נפש וגבר בו דוחק העניות עד שחסר לו כמה ימים לחם ואשתו ובניו בוכים עד כלות נפשם ונתיישב בדעתו, כי פיקוח נפש דוחה שבת, שהוא איסור מיתה ולמה לא ידחה איסור גניבה שהוא קל מאיסור שבת. והלך בפחי נפש בלילה, ופתח חנות אחת וגנב רק אחד זהב וקנה בעד הזהב לחם להחיות נפשו ונפש אשתו ובניו. ובדעתו היה כשירחיב השם גבולו יחזיר הזהב לבעל החנות. למחר בבוקר כאשר בא בעל החנות לפתח החנות וראה איך שהפתח פתוח צווח בקול מר: נתדלדלתי נתדלדלתי וכאשר בא בתוך החנות וראה כל הסחורה בשלימות ונתפלא מאד מזה עד שבא להארגז מהמעות והנה הוא גם כן פתוח, אמר נתדלדלתי כי הגנב היה די לו בהמעות, כי היה סך רב, לכן לא לקח כלום מהסחורה, וכאשר ראה שגם המעות היא בשלימות רק אחד זהב נחסר ונתפלא מאד ובכל העיר היה זה לפלא. והחסיד פרנס עמו בלחם זה כמה ימים בדוחק גדול, רק שלא ימותו ברעב, עד אשר כלה הלחם וישב עוד כמה ימים בלא לחם ואימץ את לבבו והלך עוד פעם בלילה ופתח חנות אחת וגנב עוד אחד זהב, וקנה בעדו לחם וכן עשה כמה פעמים עד אשר היה לפלא בעיני כל בני העיר, מה זה אשר אין רצונו של הגנב לגנוב כי אם אחד זהב. והעמידו בני העיר שומרים נגד כל חנות וחנות, אבל לא היה באפשרי להשיגו כמאמר הרבי המגיד מקאזניץ שבעניני גניבה יש לו מזל נעלה. וכן היה כמה וכמה פעמים ולתופסו לא היה באפשר בשום אופן, עד שבאה השמועה לשר העיר, ונתפלא השר מזה מאד איך שבכל חנות וחנות יש שומרים רבים ואף על פי כן אין באפשר לתופסו. ואמר אני אלך בעצמי ואפשר שאתפוס אותו. והלך השר כמה לילות ולא השיג אותו מצד שבזמן זה היה לו לחם צר בביתו ולא הלך אחר גניבות הזהב, עד אשר כלה הלחם. או אז הלך עוד כדרכו לגנוב הזהב. והשר הלך בכל לילה ולילה בין החניות להשיגו, עד שבלילה הזה שמרו השומרים בכל חנות וחנות בעיני פקיחא ואף על פי כן פתח חנות אחת לגנוב הזהב שלו והשומרים לא ראו ולא שמעו אך השר ראה כאשר פתח את החנות. הלך השר בתוך החנות וראה את החסיד איך שפותח את הארגז ולוקח אחד זהב, ותפס השר אותו ואמר: אתה הוא גונב הזהובים. והשר היה מלובש בגדים פשוטים כדי שלא יכירנו, ואמר אני לא אעזבך, נלכה לשר העיר ונראה מה יחרץ משפטיך. והפציר החסיד את השר שיעזוב אותו חפשי כי היה לו בזיון גדול כי היה מגדולי העיר, ואמר לו כי אדוני רואה שאני איני ח"ו גנב מגנבים המפורסמים, כי אני איני לוקח רק זהב אחד מחנות כי יש בכוחי לגנוב כל הסחורה מהחנות, רק באמת אין דעתי כלל לגנוב רק מצד דוחקי הגדול גם דעתי. כאשר השם הרחמן ירחיב לי אשלם כל הזהובים אם ירצה השם בשלימות. אמר לו השר: אין לך המלטה מידי, כי אם אמסר אותך לשר העיר והוא יעשה מה שיראה בעיניו. אחר זה התחיל החסיד לבכות ולהפציר מאד. אמר לו השר הנה אני רואה שמזלך גדול מאד בעניין עסק הגניבות. הנה, אם זה תעשה אוציא אותך חפשי. היינו, כי שר העיר זכה כהיום הגווינש[א] הגדול מענגילאנד (בריטניה) כמה מילאין[ב] והארגז הזה טמון תחת מיטתו וחלון קטן יש אשר דרכו תוכל לבוא פנימה וכאשר תביא המטמון הזה נחלקה שוה בשוה לחצאין. והתחיל החסיד לבכות במר נפשו ואמר: אדוני רואה שאני איני גנב ח"ו כי אני איני לוקח רק זהב אחד ובידי לגנוב כל החנות. אמר לו השר אם זה אין רצונך אמסור אותך להשר ויעשה בך מה שיחפוץ. אחר זה ראה כי אין שום המלטה מידו, והוכרח בשברון לבו להסכים גם לעשות את זה. והלך עם השר והראה לו החלון והלך דרך החלון עד החדר אשר המטמון מונח שם ותיכף הלך החוצה ואמר לשר: ברוך השם אשר הציל אותי מהגניבה הגדולה זו. שאל לו השר ולמה? אמר לו החסיד, כי שמעתי איך ששני משרתיו מדברים זה עם זה, ואחד אמר: שמור את סם המות היטב, כי בבוקר אתן בתוך צלוחית התה שלו, ויהיה המטמון שלנו, כי אין בעיר ידיעה כלל מהגווינש שלו. ע"כ דעתי שנלך תיכף להודיע מזה לשר בכדי שלא ישתה חס ושלום בבקר מסם המוות ובודאי יעשיר אותנו עושר רב. וכאשר שמע השר כל זה נבהל מאד מזה ואמר לחסיד לך לביתך בשלום רק תן לי הכובע שלך, ונטל הכובע שלו והוא הלך לביתו בשמחה מה שניצל מהגניבה הגדולה. והלך השר לביתו ושכב אך לא היה באפשרותו שישן, כי לבו היה מקושש כפעמון. וכאור הבוקר אמר למשרתיו שיתנו לו התה ונתנו לו תיכף ומיד, כי מוכן היה מכבר. וכאשר נתנו לו הצלוחית אמר להמשרת שתה אתה ולא אבה המשרת לשתות בשום אופן והבין שדברי החסיד היו כנים ונתן המשקה לכלב שלו וכאשר בא בפיו רק החצי מהמשקה, נפל תיכף לארץ ומת. אחר כל זה עשה השר משפט מוות למשרתים, ותיכף בבוקר שלח אחר גדולי העיר והראה להם הכובע. אמר להם: תכירו למי הוא הכובע הזה. אמרו מכירים אנו האיש מהכובע. אמר להם זה האיש מהכובע הוא הוא הגנב מהזהובים. אמרו לו אדונינו זהו דבר שאי אפשר כי הוא איש כשר בתכלית וגם הוא חכם גדול ומיחוסי ארץ. אמר להם קראו לו תיכף ומיד ויבוא אצלי. ושלחו אחריו ובא בשברון לבו. אמר לו השר מכיר אתה הכובע של מי הוא? אמר: אדוני, שלי הוא. אמר השר: ידידי הנה כאשר גדולי העיר אמרו מהותך כי צדיק אתה, פלא גדול הוא מגנבותיך הזהובים, כי רחוק אתה בתכלית הריחוק ממהות גנב. אך אני רואה בחוש שזהו מן השמים בכדי שתצילני ממר המוות. וסיפר לו השר המעשה ואמר: לפי הדין והיושר מהראוי הוא שהגווינש הגדול יהיה שייך רק לך, כי די לי שהצלתני ממות המר, אך אם רצונך נחלק בשווה לחצאין ונתן לו החצי מהמטמון הגדול והחצי שלו היה כמו חצי מיליאן שטערלינג. ואחרי זה שילם בכל החנויות הזהובים שגנב במצוקתו הרבה. והמעשה הזה שמעתי מפי הרב החסיד המפורסם מוה' ר' דוד מראדנע אשר הוא שמע מהגדולים אשר הם הכירו את החסיד הנ"ל והיה כל ימיו גביר מופלא ועובד אלוקים בתכלית ופזרן גדול. הנה, כאשר אני מכיר את הרב החסיד ר' דוד הנ"ל נתאמת אצלי המעשה ממש כאילו בעיני ראיתי.

(מתוך קהל חסידים החדש)

א - שם של האוצר כפי שיבואר מהמשך הסיפור
ב - מיליון כנ"ל

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה בעילום שם: אני משמש כרופא בחדר המיון באחד מבתי החולים בארץ וכפי שידוע לכולם פעמים שיש לחץ גדול של חולים הפונים לחדר המיון ואני מוצא את עצמי מתרוצץ מחולה לחולה ומניירת לניירת באופן שאיני מוצא רגע פנוי לנשימה. בעקבות כך יוצא לא פעם ולא פעמיים שאיני מצליח להתפלל תפילה בזמנה. שאלתי היא: האם אני צריך להפסיק את הטיפול בחולים כדי להתפלל? במידה ולא, האם עליי להשלים תפילה זו בזמן התפילה הבאה כתשלומין?

תשובה: מבואר בהלכה[א] שמי ששכח או נאנס ולא התפלל תפילה בזמנה, ישלימה בתפילה הבאה, כלומר יתפלל בזמן התפילה הבאה שתי תפילות, אחת עבור התפילה נוכחית ואחת כתשלומין לאותה תפילה חסרה כמבואר בשולחן ערוך אורח חיים סימן ק"ח.

אמנם אדם שהיה 'אונן' ('אונן' מוגדר שמי שמת לו אחד משבעת קרוביו ועדיין לא קברוהו) ומשום כך לא התפלל שהרי אונן אינו רשאי להתפלל (שחייב הוא להתעסק בקבורת המת והעוסק במצווה פטור מהמצווה) אינו צריך להשלים את התפילה שחסר, ואינו דומה למי ששכח או נאנס, שהרי אינו היה חייב להתפלל כלל[ב].

ומכאן למדו כמה מהפוסקים[ג] שהוא הדין לגבי מי שלא התפלל מחמת שהיה עוסק במצווה שאין הוא צריך להשלים את תפילתו מחמת שלא היה חייב כלל, וכן פסק להלכה במשנה ברורה[ד].

ומעתה, אם אכן מדובר בזמן לחץ גדול בחדר המיון שאין באפשרותך למצוא זמן לתפילה מחמת העיסוק הרב בחולים, הרי הנך פטור מהתפילה ואינך צריך להשלימה[ה].

א - שו"ע או"ח סימן ק"ח
ב - שו"ע יו"ד סימן שמ"א סעיף ב', ועיין בדגול מרבבה שם ובמ"ב סימן ע"א ס"ק ד' שהני מילי היכא שהיה אונן מתחילת זמן התפילה עד סופה אבל בלא"ה צריך להשלימה כיוון שכבר התחייב בה (וע"ע ברכי יוסף ליו"ד סימן שמ"א)
ג - דרישה וש"ך ליו"ד סימן שמ"א דלא כט"ז.
ד - סימן צ"ג ס"ק ח'.
ה - וע"ע שו"ת מנחת אשר חלק א' סימן קכ"א שדן ממש בעניין זה, ועיין שם לעניין 'קריאת שמע'.

שביבים
/ שאול שיף

ודשנו את המזבח

בפרשתנו, במדבר, פרק ד' פסוקים י"ג י"ד נכתב: ודשנו את המזבח... ונתנו עליו את כל כליו... כל כלי המזבח. ומסביר רש"י שמדובר במזבח הנחושת. שאל אבן עזרא (ויקהל לה, טז,) הנה אין לכיור ולכנו בדים, אולי על העגלות היו נשואים. עד כאן לשונו. אבל צריך עיון מדוע לא הוזכר מי נשאו, בני גרשון או מררי, ואולי זה בכלל "כלי המזבח" המוזכרים בפסוק הנ"ל, שהיה במשא בני קהת?

אולם, מצאתי באזנים לתורה, שמות, פרשת ויקהל, ל"ח ח', סוף עמוד שכ"ו, שכתב: ויש לומר דהיו משקעין את הכיור בבארה של מרים כדי שלא יפסל בלינה כדרך שהיו משקעין את הכיור במקדש כזבחים כ"א עמוד א'.

ואיתא בתוספתא סוכה פרק ג' ה"ג וזה לשונו: הבאר שהייתה עם ישראל במדבר דומה לסלע מלא כברה מפכפכת ועולה כמפי הפך הזה, עולה עמהן להרים ויורדת עמהן לגאיות, מקום שישראל שורין היא שורה כנגדן. עד כאן לשון התוספתא. ואם כן, יכול להיות דהכיור נסע עם הבאר שהיה משוקע בו ולא היה צריך לישא אותו כלל.

(מתוך מאסף של הרב ישעי' שכטר שליט"א / אלעד)

מנהגי יום הולדת

(נמצא ברשימותיו של יו"ר הארגון העולמי להנחלת המשנה היומית וההלכה היומית, הרה"ג שלמה שטנצל זצ"ל)

- בכל שנה ביום ההולדת יוכל אדם לשאול דבר מהקב"ה וימלא משאלותיו, ורמז לזה מתהילים: בני אני היום ילדתיך - שאל ממנה ואתנה. ויתן פיתקא לצדיק והוא ימלא השליחות, ובודאי ייענה הקב"ה לשאלותיו (מליצי אש ע"פ משכ"כ בנו הרה"ק ר' יחיאל יעקב מקאזניץ זצ"ל).
- אמר רבנו מנחם בר"ש: רוב בני אדם מחבבים אותו היום שנולדו בו ושמחים בו ועושים בו משתה (מדרש שכל טוב, בראשית מ').
- בהושע (ז, ה) "יום מלכנו החלו שרים חמת יין". מבואר במצודות שנהגו ישראל ביום שמחת המלך ביום הלידה או יום המלכתו להרבות בשמחה ובשתיית יין.
- תפארת אבות: שמעתי משמו הקדוש, רבנו ישראל מרוזין, שנהג לחוג יום ההולדת.
- בעל בן איש חי חגג יום הולדת. וכתב בבן א"ח שנה א' ראה, י"ז: ויש נוהגין לעשות בכל שנה את יום הלידה ליום טוב וסימן יפה הוא, וכן נוהגין בביתנו. בנו עשה סיום מסכת פסחים ביום זה.
- החפץ חיים ביום הולדתו ה-90 סיים לכתוב הקונטרס בית ישראל. היה זה בי"א שבט תרפ"ח. באותו יום הזמין את משפחתו ומקורביו וערך שם סעודה.
- מהו סוד מהותו של יום הולדת: בירושלמי ר"ה ג, ח: ריב"ל אמר עמלק כושפן היה, היה מעמיד בני אדם ביום כינוסיא שלו לומר לא במהרה אדם נופל ביום כינוסיא שלו. מה עשה משה עירבב את המזלות, ופירש ב"קרבן העדה" שעמלק היה מעמיד למלחמה עם ישראל בני אדם שהי' אותו יום יום לידתם שאז המזל השולט ביום ההוא עוזר לו.
- רבי צדוק הכהן מלובלין בקונטרס דברי חלומות אות ר' כתב: כי היום שהאדם נולד בו אז הוא בתוקף מזלו ואין לו לירא באותו יום בכל שנה משום דבר שמא יורע מזלו אז. כמן זה כתב החיד"א עה"פ

בקהלת עת ללדת, "והנה עת הלידה הוא מזל בריא וחזק מאד". (חומת אנך).

- מידי שנה בשנה חוזר ומאיר אותו אור עליון ומתחדש שוב תוקף המזל לאדם.
- בני יששכר חודש אייר מאמר ל"ג בעומר: לג בעומר יומא דהילולא דרשב"י. בו ביום עלה לשמי מרומים ובודאי גם ביום הזה נולד, כי הקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום. יש אנשים כשמגיע יום הולדת מהדרין לברך שהחיינו על איזה פרי חדש או בגד חדש. לברך ולהודות לשמו הגדול. הכתב סופר כ' לבנו, כי במלאת לו חמישים שנה "הודיתי להשי"ת על שהחייני וקיימני".
- כתב בספר חוט המשולש: כשמלאו לכתב סופר נ"ד שנה, מצאו תלמידו ביום ההולדת כשהוא שטוף בדמעות ואמר לו "דע היום הזה נולדתי, ואני בן נ"ד שנין ודן את עצמי במה עסקתי, במה ביליתי ימי ומצאתים בלא תכלית, וישב לו לבכות ללא הפוגות".
- האמרי חיים מויזניץ רגיל הי' לספר ביום הולדתו, כשחילק מזונות: כשביקשו מהדברי חיים מצאנז ביום הולדתו "תיקון" אמר להם באידיש :תיקון אתן לכם? עדיף יותר לו נבראה אבן במקומי.
- האדמו"ר ממונקץ' ב"דברי תורה" כ', שהצדיקים נמנעו מלחוג יום ההולדה כי נימנו וגמרו טוב לו לאדם שלא נברא משנברא.
- האמרי אמת בהגיעו ל-60 קרא לבניו וחתניו למשתה, ובאמצעו אמר להם שסעודה זו מחמת שנעשה בן 60 שנה. ויצא מכלל כרת. גם הפלא יועץ מציע לברך על פרי חדש שהחיינו להודות על לשעבר ולהתפלל לעתיד.
- כשמלאו 70 שנה לחפץ חיים, הזמין את רבי אלחנן וסרמן ור"ש כהנמן בי"א שבט תרס"ח כיבדם במזונות וביריך בנוכחותם שהחיינו על בגד חדש שהכין כעדות ר"ש כהנמן. גם התרומת הדשן נהג כך ולצורך זה זימן אליו שני זקנים.
- שדה חמד חגג יום הולדתו הה70 עם תלמידיו.
- כתב הבן איש חי: שמעתי שיש מקומות שנוהגים לעשות בכל שנה סעודה ביום שנכנס בבריתו של אברהם אע"ה ומנהג יפה וערב לי מאד, אך לא נהגנו כן בבתינו.
- כתב החתם סופר על הפסוק ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק, שאברהם אע"ה עשה סעודה בכל שנה ביום מילתו של יצחק כדרך המלכים שעושים יום הולדת, ("יום הולדת את פרעה") כן עשה אע"ה בכל שנה ביום מילתו של יצחק (תורת משה וירא).
- הגר"ח פלג'י: מה טוב דכל אחד יהי' לו זכיין יום שנולד להרבות בצדקה כפי יכולתו, כי לכך נוצר ויזכה לעשות צדקה עוד רבות בשנים ברווח ולא בצער. הוא חיבר ספר "קול החיים" על יום הולדת.
- ר' שמואל מסלנט במלאות לו שנת ה-78 הי' תורם לקופת עניי ירושלים נפוליוני זהב כסכום שנות חייו.
- ישנם הנוהגים ביום ההולדת לקבל קבלות טובות ולעלות לתורה. וישנם הנוהגים ביום ההולדת להתבודד ולהעלות בזיכרונותיהם מעשיהם ולהתבונן בהם. והצריכים לתיקון ותשובה, ישובו ויתקנו דרכיהם.
- בספר יפה ללב לר' יצחק פלג'י (חלק שמיני רכג) ממליץ לומר פרק ק"ג מתהלים מיום הולדת ה-70, ובחלק ה' כתב תפילה מיוחדת לומר ביום זה: יהי רצון מלפניך ה' או"א שתתחדש כנשר נעורינו לתת חוזק ואומץ וכח ובריאות בכל אברינו גידינו ונהיה מיושבים בדעתנו ועינינו מאירות.

הבהרה

הרב נחום רוזנשטיין שליט"א מבקש להבהיר שהוא מעולם לא פיקפק בהיותו של ל"ג בעומר יום שמחת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע, כמפורש בכתבי האר"י, בכתב יד רבי חיים ווויטאל ורבי שמואל וויטאל, וכך נכתב במפורש במאמרו ב"בסוד שיח" מלפני שנתיים.

כ"כ לא עלה על דעתו לרגע לפקפק בסמכותם של גדולי וצדיקי הדורות מאז ומעולם לפרש את טעם היות יום זה יום שמחת רשב"י.

כל מטרת מאמרו מלפני שנתיים הייתה להראות לפני המעיינים בסוגיא זו את דעתם של גדולי וצדיקי הדורות, וח"ו אין ברצונו להכריע כלל בדבר שדנו בו גדולי וצדיקי הדורות, מאז ומעולם, ועד זמנינו.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il